

СВЕТИ ЈЕФРЕМ СИРИЈСКИ О РАЈУ

[1](#) [2](#) [3](#) [4](#) [5](#) [6](#) [7](#) [8](#) [9](#) [10](#) [11](#) [12](#)

1.

Мојсије, који је свима саопштио учење у својим небеским књигама, тај вођа Јудејаца, нека и мене, као ученика научи своме Петокњижју - тој ризници откривења. У њему се разоткрива прича о Едемском врту; премда је описан само по спољашњости, он је величанствен по тајнама које су у њему скривене, и кратко насликан, чудесан је по својим биљкама.

Дуго сам се трудио са страхом и љубављу. Љубав ме је позвала да пажљиво разгледам Рај, а страх од његове величанствености спутавао је ту радозналост. Најзад, и једно и друго сам спојио са мудрошћу. Са страхопоштовањем поштујући тајанствености Раја, испитивао сам само оно што је у њему откривено. Једно

сам испитивао ради сопственог добитка, а друго сам прећутао ради сопствене користи.

Радосно сам приступио причи о Рају. У њој има мало за читање, али веома много за истраживање. Уста су читала оно што се открива у причању, а дух се, усхићено и са страхом узносио у испитивање славе Раја, али не са мишљу да се појми шта је то Рај сам по себи, већ са жељом да га доживим онолико колико је то човеку дозвољено.

Духовним оком погледао сам Рај. Врхови свих гора ниски су у односу на његову висину. Високи таласи потопа једва су дотицали његове пете; са страхопоштовањем су целивали његове стопе и враћали се натраг да прекрију и униште врхове гора и узвишења. Само је Рајску пету целивао потоп који је срушио сваку висину.

Али, колико год високо био постављен Рај, не замарају се они који се пењу њему, не оптерећују се теретом они који га примају у наследство. Својом лепотом он испуњава радошћу и привлачи к себи оне који иду њему, обасјава их блиставим зрацима, пружа им уживање својим миомирисом. Светлоносни облаци претварају се у сенице за оне који су постали достојни њега.

Силазе из својих сеница синови светлости и радују се на оној земљи на којој су били гоњени; ликују на обали мора и не даве се тамо где се давио и Симон-Камен. Блажен је ко види да су и његови вољени са њим заједно, и овде доле у њиховим заједницама, и тамо горе у њиховим обитавалиштима!

Облаци су њихова кола која их са лакоћом возе по ваздуху. Сваки лети на челу оних које је он поучавао. Његови подвижнички трудови постали су његова кола, а друштво његових ученика - његова славна пратња. Блажен

је онај који угледа Пророке који лебде са својим хоровима - и Апостоле са својим хоровима! Који учини и научи тај ће се назвати великим у Царству небеском (Мт. 5,19).

Рај је далек од погледа и људском оку недостижан; зато се можемо усудити да га прикажемо само у поређењима. У светлом кругу који се види око месеца замишљај Рај! И он такође окружује и обухвата и море и копно.

Али уста моја пребрзо говоре, те се не могу наситити рајским насладама; замислимо и друге његове слике. Мојсије је начинио венац на величанственом жртвенику (Изд. 27, 3); златним венцем овенчао је жртвеник. Такав је и Рај - тај прелепи венац који овенчава васељену.

Када је Адам сагрешио, Бог га је изгнао из Раја и по доброту Својој дао му је да се насели изван рајских предела, и он се населио у долини испод Раја. Али људи су грешили и тамо и због тога су расејани. Пошто су постали недостојни да обитавају близу Раја, Бог је заповедио ковчегу да их удаљи на горе Карду.

Поделиле су се породице двојице браће. Каин је отишао даље и почео да живи у земљи Нуд, испод места које су насељавале породице Сита и Еноса. Али потомци оних који су насељавали горњу земљу и који су се називали синовима Божијима, оставили су своју земљу, сишли доле и ступали у брак са кћерима људским, са кћерима оних који су живели доле. Синови светлости бораве у горњим насељима Раја и одатле у понору виде богаташа. Подиже он своје очи, види Лазара, дозива Авраама, молећи да му се смилује. Али милостиви Авраам, који је осећао самилост према Содому, показује се немилосрдним према ономе који сам није био милосрдан.

Бездан одваја богаташа од љубави, бездан одваја праведнике и грешнике, да ови први не би осећали љубав према овим другим, да добродетељни не би осећали муке, видећи у геени своје синове, браћу и сроднике, да мајка не би туговала за безбожним сином, а госпођа за служавком са којом је заједно расла и васпитавала се.

Са осмехом тамо гледају своје гонитеље они који су претрпели гоњења, угњетени своје тлачитеље, убијени своје убице, Пророци оне који су их засули камењем, Апостоли оне који су их разапели. Синови светлости из својих горњих насеља виде безбожнике и, гледајући њихова дела, чуде се зашто су се ови, изгубивши наду спасења, предали безбожности.

Тешко ономе који је своја гнусна дела скривао у тами, који је грешио и прикривао се да би преварио свакога кога види, живео безбожно и лагао да би преварио свакога кога слуша. Господе, нека ме покрију крила Твоје доброте; јер, тамо ће прстом показивати на грешника и непрестано ће разглашавати његову срамоту и његова тајна дела.

Моја смелост не усуђује се да иде даље од онога што сам већ рекао, али можда ће се наћи неко смелији од мене и он ће рећи да ће оне који не знају и који су неразумни, који су грешили из незнања, а ипак морају да претрпе казну као кривци, Благи населити поред Раја, и они ће се хранити рајским мрвицама.

Али и за оваквим насељима која су тако мала и достојна презрења у односу на рајска насеља, чезну и жуде они који горе у геени. Њихово мучење се увећава када погледају изворе тих насеља који жуборе пред њима; жудео је за њима и богаташ, али није нашао никога ко би му расхладио језик. Око оних који трпе муке је огањ, а испред њих је вода.

2.

Блажен је онај који чезне за Рајем, јер и Рај чезне за њим; с радошћу му отвара своја врата, прима га у свој загрљај; радује га песмама у свом наручју; широко му отвара своја недра и смешта га у њих. Али се уклања и бежи од онога ко се и сам уклања од Раја; јер су рајска врата - врата искушавања, иако воле људе.

Зато се овде снабдеј кључем од Раја и понеси га са собом. Духовна (мислена) су та врата која толико чезну за тобом, која ти се тако радују и веселе; пошто све знају, премудро мере она оне који улазе у њих - да ли је ко мали или велики, по свачијем расту и заслужи сама се отварају и својом мером показују ко је савршен а ко има недостатке.

Људи виде да је све пропало; богатство је нестало, телесних задовољстава више нема, лепота и власт су ишчезли и прошли, тамо се тога сећају и тугују због тога што се муче, сазнају да је оно што су стекли само сан, а њихово богатство - сенка.

Изгубили су оно што су имали, а нашли су оно што нису имали; она блага која су волели нестала су, а несрећа коју су мрзели их је задесила. Оно у шта су се уздали, тога више нема; оно чега су се бојали, то су нашли. И јадикую што су понижени и покрадени, што је њихово некадашње боравиште било варљиво, а садашње мучење стварно, што је спокој њихов нестао, а казна је бескрајна.

Виде и праведници да су њихова страдања прошла, да су њихове патње биле привремене, бремене краткотрајно, као да нису никада осећали тугу, да њихов пост као да је био сновиђење после којег они устају као после сна и налазе Рај и за њих припремљену трпезу Царства.

За туђинце рајска висина је недоступна, али сам он нуди своје наручје онима који улазе у њега; радосни поглед упућује праведницима, смешта у себе цео свет, обухвата велико море; он је горњима - ближњи, својима - пријатељ, а туђинцима - непријатељ.

У његовом врту видео сам плодноне смокве. Осуђени би радо да исплету себи венце од њиховог лишћа и обнажени би желели да се покривају њиховим лишћем, али она постићују обнаженог, и премда покривају његову голотињу, изазивају му тугу; јер, у земљи славе сама одећа за обнаженог јесте срамота.

Ко је у стању да изброји лепоте Раја? Прекрасно је његово устројство, блистав је сваки његов део, простран је Рај за оне који обитавају у њему, светле су његове одаје; његови извори пружају насладу својим миомирисом, али када се они изливају к нама, губе свој миомирис на нашој земљи, јер добијају укус земље и тек тако постају питке за људе.

Она воља, којој се све покорава, воде које натапају Рај сакупила је у виду река, сместила их у земљу и заповедила им да излазе на исти начин као што ствара и воду у унутрашњости облака, те се ова разлива у ваздуху, на заповест ове воље.

Украсио је и обогатио разноликошћу лепоте Раја Уметник који их је изаткао; сваки ступањ у Рају је украшенији од претходног и у истој оној мери у којој један другог надвисују, толико и превазилазе један другога и лепотом. За најниже је Бог одредио најнижи део Раја, за средње - средњи, а за највише - највиши део.

Када се праведници успну на степене који су им одређени у наследство, тада ће сваки у складу са својим трудом бити уздигнут правдом управо на онај степен који

је заслужио и на коме мора да пребива. Као што је велик и број и разлика степена, тако је велики број и разлика у чину оних који их насељавају; први степен је одређен покајницима, средина - праведницима, висина - победницима, дворац Божанства узвишен је изнад свега. И Ноје је на самом дну свог ковчега сместио животиње, у средини птице, а сам је, попут Бога, обитавао у горњем делу ковчега. И на Синају народ јудејски је стајао испод горе, свештеници на њеним падинама, Арон на средини, Мојсије на висини, а слава Господња је покривала врх горе.

Ковчегом и гором Синајем показана нам је тајна какав је распоред у врту Живота; у њима нам је Творац приказао слику добро уређеног, у свему прекрасног и у свему пожељног Раја; и висином и лепотом својом, миомирисима и растињем својим, Рај је ризница свих богатстава; он је слика Цркве.

3.

Немогуће је у мислима себи створити представу изгледа тог величанственог и преузвишеног врта, на чијем врху обитава слава Господња. Чије умно (духовно) око ће бити у стању да сагледа, да ли ће имати снаге да га испита и моћи да допре до њега погледом? Његово богатство је непојмљиво. Може се сматрати да благословено Дрво живота по својој блиставости јесте сунце Раја, његово лишће је светлоносно, на њима се огледају духовне лепоте врта; остало дрвеће, по пирењу ветрова се приклањају и као да се клањају овом вођи и цару дрвећа.

Насред Раја Бог је посадио Дрво познања, окружио га је страхом, оградио ужасом да би попут ограде чували његову околину. У једној од заповести којом му је било

забрањено да куша плодове са овог дрвета, Адам је чуо две заповести; требало је да се боји дрвета и да осети да не сме чак ни да му се приближава.

Змији је било немогуће да уђе у Рај, зато што ни животињама ни птицама није било дозвољено да се приближавају околини Раја. Кад је пак Адам дошао код змије, ова је лукавим питањима која је упутила Еви, сазнала шта је то Рај и какав је он.

Сазнала је, проклетница, какво је то светилиште, сазнала је од Адама и Еве да се његова слава скрива у Дрвету познања, сазнала је да је приступ вратима светилишта забрањен заповешћу и тада се досетила да је у плоду дрвета кључ истине и да ће се онима који прекрше заповест очи отворити, и они ће се испунити кајањем.

Очи прародитеља биле су отворене, али истовремено и затворене да не би видели славу, да не би видели такође и срамоту, да не би видели славу унутарњег светилишта, као ни своју телесну голотињу. Оба ова познања Бог је сакрио у дрвету и као да је поставио дрво за судију између двеју страна.

Чим се Адам осмелио, приступио и окусио плод - одједном излила су се на њега оба познања, свукао је и скинуо обе копрене са својих очију. Угледао је човек славу Светиње над светињама и ужаснуо се, угледао је своју срамоту и постидео се, растужио и зајецао, иако су оба познања која је стекао молила да му буде опроштено.

Сваки који искуси овај плод мора или да прогледа и постане блажен, или да прогледа и зајеца. Ако га окуша онај који је предан греху, јадиковаће. Блажен је онај који види а не куша, уосталом, не као онај одважни човек чије су се муке увећавале када је гладовао, а није могао да окуси рошчиће које је видео.

Бог није дао Адаму да види голотињу да би се, ако прекрши заповест, тада са голотињом открила сва гнусност његовог поступка, али му није одмах показао ни Светињу над светињама, да би се, ако испуни заповест, тада прогледао и још више обрадовао. Обе награде сакрио је ради тога да би Адам после борбе за једно и друго добио венац по свом труду.

Бог као да је поставио дрво за судију да би му оно, ако човек окуси његов плод, показало достојанство које је изгубио због охолости, а такође показало и срамоту која га је снашла као казна, а ако победи, да би га обукло у славу и открило му шта је то стид; и онда би човек, остајући здрав, имао и познање болести. Човек би по себи био здрав, а међутим, у свом уму би имао познање болести, и за њега би то што има било корисно, и то што зна служило би као добитак. А када је човек у болести и има у свом уму сазнање о томе шта је то здравље, онда га и болест притиска, а сазнање га мучи.

Да је Адам однео победу, његови удови би се покрили славом, али својим умом он би познао шта је то страдање, његово тело би процветало, и његове мислене (духовне) силе би се још уздигле. Али, змија је то покварила, она му је заправо дала да окуси понижење, а славу је оставила само у сећању; оно што је човек нашао, то га је постидело, а оно што је изгубио, то је морао да оплакује.

Ово Дрво за њега је било слика врата (икона), а плод завеса која прекрива храм. Адам је убрао плод, прекршио заповест и чим је угледао славу која га је својим зрацима обасјала изнутра, побегао је одатле и похитао да пронађе себи уточиште под убогим смоквама. Онај који је посадио Дрво познања поставио га је по средини Раја да би оно раздвајало више од нижег, светињу од Светиње над светињама. Адам је приступио, одважио се да уђе и обузео

га је ужас. Као што се цар Озија покрио губом, тако се и Адам обнажио; и пошто је попут Озије био побеђен, похитао је да се удаљи. Обојица су бежали и скривали се, јер су се обојица постидели свог тела.

Да су сва дрвета рајска била украшена истим таквим сјајем, у који је била заоденута слава, онда би, као што Херувими закривају лица својим крилима, тако би се и дрвета покривала својим гранама, да не би гледала свога Господа. Али сва она су се постидела због Адама, који се одједном показао обнаженим, чим му је змија уграбила одећу, а сама остала без ногу.

Како Адаму није био дозвољен улаз у унутарњи храм, овај храм је био чуван да би се Адам задовољавао служењем у спољашњем храму, и као што свештеник служи приносећи кад, тако би служио и он, поштујући заповест. Заповест је за Адама била дата да би помоћу ње ушао и пред лице Скривенога, у скривени храм.

Тајну Раја приказао је Мојсије који је начинио два светилишта, светињу и Светињу над светињама. У спољашње светилиште приступ је увек био слободан, а у унутрашње је било дозвољено да се улази само једном годишње. Тако је Бог затворио Адаму унутарње светилиште Раја и отворио спољашње да би се он задовољио тим спољашњим.

4.

Праведни је видео да би попустљивост учинила Адама дрским; Он је знао да ће ако попустн узде, Адам допрети даље и да ће савладати малу и слабу препреку. Зато му је нужно поставио нове препреке. Реч и заповест били су заштита дрвета, а херувим и оштрица мача

постали су одбрана Раја.

Адам је у својој нечистоти хтео да уђе у Светињу над светињама, која воли само њему сличне; а пошто се усудио да уђе у унутарње светилиште, није био остављен ни у спољашњем. И море, када у својој утроби угледа леш неке животиње, не оставља га у себи већ га избацује на обалу.

Слику овога представљао је у јеврејском народу сваки губавац у табору; њега су удаљавали из табора, и истеривали напоље. Кад би се пак очистио од губе, онда су му указивали милосрђе, свештеник би га шкропио исопом, крвљу и водом, а губави би се враћао у свој шатор са свим његовим иметком.

Адам је био чист, и у том прекрасном врту, када је змија дунула на њега, постао је губав и оскрнављен, и врт је одбацио нечистог и истерао га из својих недара. Али, Свевишњи Првосвештеник је видео да је Адам избачен из Раја и приклонио му се, и спустио се к њему, и очистио га исопом Својим и увео га поново у Рај.

Адам је био наг, али прекрасан; његова брижна жена се потрудила и направила му одећу срамоте. Угледао га је едемски врт и растужио се што је и он био томе узрок. Марија је разбојнику нашла другу одећу, коју је украсила и обасјала обећањем. Едемски врт је угледао покајаног разбојника и са љубављу га је примио уместо Адама.

Када је посумњао, иако је угледао обећану земљу, Мојсије није ушао у њу; могао је само да стигне до Јордана. И Адам који је сагрешио био је избачен из Раја живота, а препрека му је био Херувим. Али, обојицу је увео Господ наш и ишли су путем васкрсења - Мојсије у обећану земљу, а Адам у Рај.

Никаква уста нису у стању да прикажу унутрашњост овог врта и привлачне лепоте његове спољашњости. Чак

ни једноставне украсе на његовој огради нису у стању да опишу како треба. Његове боје су сјајне, миомириси чудесни, лепоте неодољиве, јела раскошна.

Крај ограде Раја налазе се последње од његових одаја, али и оне својим богатством превазилазе све одаје у васељени. Колико год биле мале одаје из његових нижих делова, у поређењу са одајама горњег дела, блаженство крај његове ограде далеко превазилази и надмашује сва блага ове долине плача у којој ми живимо.

Нека се не љуте на мене због тога што се мој језик усудио да приказује нешто што превазилази његове снаге, те га је зато умањио својим мањкавим приказивањем. Пошто не постоји огледало у којем би се одражавала лепота Раја, и не постоје боје које би живо описале, нека не окривљују моју ревност, јер сам се ради наше користи прихватио труда да сачиним приказ Раја.

Уцвељеном ће то послужити као утеха, дечаку као поука, целомудреноме ће донети велику славу, а сиромашноме ће бити добитак. Зато, свако нека ми удели свој мнас и свој кодрант, сваки нека се помоли за мене у Едему, да бих и ја достигао ту земљу; зато што, према својим моћима говорим о Рају, да би невољници чезнули за пунотом његових обећања.

И Ти, Свезнајући, не осуди моју намеру! И Ти, за све Скривени, не осуђуј моју духовну радозналост! Рођење Твоје, у потпуности тајанствено, не усуђујем се да истражујем, па сам својим ћутањем ограничио своју реч. Пошто сам пак осетио страхопоштовање пред рођењем Твојим, усели ме у Рај. Од свих који Те воле, слава Теби, Скривени!

Сазерцавао сам стваралачку Реч и уподобио сам је стени која је следила јеврејски народ у пустињи (1. Кор. 10, 4). Обилне потоке Реч није извела из воде која је била нагомилана у њој, јер у њој није било водене влаге, али из ње су истекла мора. Тако је Божијом Речју све створено ни из чега.

У својој књизи Мојсије је описао стварање природе, да би о Творцу сведочили и природа, и Писмо; природа, када је користимо, а Писмо, када га читамо. Ова два сведока походе сваку земљу, пребивају у свим временима, они су увек пред нама и изобличују отпаднике који одричу Творца.

Читао сам почетак ове књиге и проницао у свако њено слово и у сваки њен стих, постепено узлазећи у висину. Предусретљиво ме је заустављало оно прво што се развијало према мном и повезаношћу говора мамило ка следећем. А чим сам дошао до стиха у коме се говори о Рају, тај стих ме је истог тренутка извео из књиге и пренео у окриље Раја.

И око и ум, као по мосту су прелазили преко стихова и сустизали се у рајском насељу. Око је уздизало ум читањем, а ум је давао оку одмор од читања, јер је после читања књиге око спокојно, а ради само ум. Ова књига ми је била и мост према Рају и врата Раја; прешао сам мост и ступио у Рај; око је остало напољу, а ум је ушао унутра; и почех да сазнајем и оно што није написано. То је светла, чиста, дивна и величанствена висина - писмо је назива Едемом, јер је на њој врхунац сваког блаженства.

Тамо сам видео сенице праведника које изтачу из себе мирисава уља, изливају миомирис, украшени су цвећем, овенчани укусним плодовима. Какво је било дело

човеково, таква је и његова сеница; једна је нижа по свом украсу, друга сија својом лепотом, једна је мања по спољашњости, друга блиста славом.

Али, мени је Едем више причинио задовољство својим миром, него својом лепотом. У њему обитава чистота, и тамо нема места прљавштини; у њему је спокој, и тамо нема места немиру.

Затим сам питао да ли ће Рај бити простран за све праведнике који треба да обитавају у њему? У својим питањима дотицао сам и оно што није написано: погледај овог човека, у њему је живео легион свих врста демона; они су живели у човеку, па ипак се нису примећивали, јер је војска њихова и једноставнија и истанчанија од саме душе.

Тако је читава војска живела у једном телу; али, сто пута чистије и истанчаније од овог биће тела праведника када устану и када буду васкрснути. Тело праведника биће слично духу који може кад пожели, да се шири и увећава, и када жели да се скупља и смањује, и кад се скуп може бити на једном месту, а кад се рашири може бити свуда.

Саслушај друге слике и увери се. Хиљаду искри сунчеве светлости бивају у једном дому, десетине хиљада миомириса лебде изнад једног цвећњака; и ако су они смештени на малом простору, у мери у којој се тај простор њима испуњава, тако се и они сви шире по њему. Тако и Рај. Иако је пун духовних бића, он је простран да би се у њему сместила ова бића.

Нема краја ни броја помислима које се налазе у срцу, колико год оно било мало, и мада је оно потпуно испуњено њима, помисли нису стешњене у срцу и не сметају једна другој. Тако је и дивни Рај простран за чисте духове чију суштину не може мисао да докучи.

Колико сам могао опевао сам Рај и био сам спреман да га напустим, али изненада унутар Раја разлеже се, као у табору, глас оних који певају уз звуке труба; свет, свет, свет! И зачух како се у Рају славослови Божанство. Блажен је онај који је удостојен Раја због правде или доброте, због труда или милосрђа! Зачудих се, јер тек што сам изашао из рајских предела, оставио ме је и отишао од мене пратилац. Када сам пак дошао до предела земље која рађа трње, тада су ме среле болести и страдања сваке врсте. И угледах да је наша земља тамница, да су пред мојим очима сужњи који плачу због те тамнице када морају да изађу из ње.

Чудио сам се да и деца плачу приликом свог изласка из утробе, плачу што их из таме призивају на светлост, што из тескобе улазе у свет. Тако је смрт за овај свет слика рођења; плачу они које ова земља, мајка страдања, рађа за врт радости.

Смилуј ми се, Владико Раја, и ако нема могућности за мене да уђем у Твој Рај, онда ме смести макар и напољу, близу оних ливада које се налазе у врту његовом. Унутар њега нека буде трпеза за праведнике, али плодови који расту у његовом врту нека падају изван њега као мрвице грешницима, да би и они били живи по доброти Твојој!

6.

Кључ учења који отвара сваку књигу, отворио је мојим очима и ону књигу у којој читам о богатству кивота, о венцу закона, отворио сам и оно писмо које пре свих других казује о Творцу, обухвата сва Његова створења, даје да се виде све Његове лепоте, показује све Његове украсе.

Управо то Писмо довело ме је до врата Раја, и тек што

сам му пришао, мој ум је обамро од запрепашћења, пренеразио се мој разум, моја чула нису била у стању да обухвате величанственост богатстава, да разликују укус јела, да упореде живост боја, да споје у једно сву лепоту, да прикажу речју оно што се указивало погледу.

Све удове Рај баца у окове савршенством својих радости, очарава очи својим украсима, слух - звуковима, укус и њух - јелима и миомирисима. Благословен је Онај Који је позвао у Рај оне који су се подвизавали у бдењу и посту, да би се за своје посништво наслађивали утехом, и пасли на овим пријатним пашњацима!

Један поглед на Рај ме је уздигао, једна помисао на њега ме је обогатила; опијен његовим миомирисима, заборавих на своју ништавност; обновљен разноврсношћу његових лепота, ја као да постадох другачији и зароних у таласе његове славе. О, како сам постао опијен и заборавио на кривице своје у овој земљи која је за обнаженог Адама била ужарена пећ искушавања!

И премда је за мене био много и један талас његових лепота, међутим, он ме је узео и бацио у још веће море. У његовом сјају сам угледао још веће лепоте и размишљао: "Ако је Рај тако диван, колико ли је онда диван Адам, тај лик његовог Вртлара; колико ли је прекрасан Крст, та кола сина Адамовог - Господа"!

Човек није био створен ради Раја, већ напротив, сам је био узрок засађивања Раја. Чисто срце је драгоценије од биљака, песма је боља од плодова, реч је пријатнија од онога што расте на дрвећу, човекова вера је драгоценија од мирисног корења, његова љубав је лепша од свих мириса.

Бог је засадио прекрасни врт и створио чисту Цркву, а на Дрвету познања је приковао заповест; даровао је радости, али их не желе, упозоравао али се не уплашише.

У Цркви је успоставио учење које радује обећањима и застрашује претњама; онај који презире ово учење гине, а ко га следи спасава се.

Црква светих је слика Раја у њој се свакодневно сакупља свеоживотворавајући плод и за пиће се ставља у кацу у којој се гњечи грозд испуњен животворним леком. Змија је изгубила снагу, везана је проклетством; Евина уста су запечаћена спасоносним ћутањем и поново се поковавају Творцу.

Међу становницима Раја нема обнажених, зато што су сви обучени у славу; нико се тамо не покрива лишћем и не бива посрамљен; у Господу нашем они су нашли себи одећу коју је изгубио Адам. Црква одржава њихов слух чистим од змијског отрова и од отрова оних који су, поверовавши змији упрљали своје нове и избељене ризе, који су изгубили своју одећу.

Вечно неисцрпна сила, вечно неуморна мишица посадила је и овај Рај, украсила га без напора, испунила га плодовима сваке врсте. Творац је погледао и развеселио се, и настанио се у овом Рају, посађеном у Његову славу, као што је и тај врт Он посадио у Своју славу.

Добродетељни, носећи своје плодове, улазе у Рај који блиста свакојаким плодовима, те својим делима задобијају овај чудесно лепи врт. Рај се радује што види да плодови праведника превазилазе по части плодове његовог дрвећа, и да украси победника превазилазе његове украсе.

Блажен је ко је удостојен да види како су сви савршени и величанствено лепи плодови рајског дрвећа постиђени пред изгледом плодова које доносе праведници! Рајски цветови виде ове плодове и признају себе побеђеним, обузима их усхит, видећи цветове девственика и светих, чији је венац развеселио и твар и

њеног Творца.

Плодови праведника Свезнајућем су благоугоднији од свих плодова и растиња. Лепота природе уздиже достојанство духа, Рај - достојанство ума, цветови - достојанство добрих обичаја, врт - достојанство слободе, земља - достојанство ума. Благословен Онај Који је тако прославио Адама. Изнад свих хвале вредних рајских украса достојна су прослављања јуначка дела победника /у вери/ који представљају прекрасну слику Раја. На њима се одражава лепота едемског врта. Зато оставимо дрвеће, величајмо победнике и уместо наслеђених блага прославимо оне који су примили ово наслеђе.

Ако нас запањује лепота Раја, тим више нас усхићује лепота духа; једна је ствар природе, а друга ствар слободне воље. Слобода подражава едемском врту, и из ње су изникли и израсли победнички плодови који су величанственошћу венаца превазишли рајске украсе.

Како се тамо лепима приказују духовном оку прижељкиване вечере праведника који и нас позивају да постанемо њихова браћа, ближњи и пријатељи! Нека нас ништа не лиши браћо, општења са њима! Постанимо њихови пријатељи, а ако не пријатељи, онда барем њима блиски. И, кад бисмо се населили, ако не у њиховим насељима, онда барем поред њих!

Како је достојан подвизавања онај који се удостојио богатства њихових ризница! Како је благословен онај који је примио барем мрвицу њихових блага! О, кад бих био удостојен макар малог тамошњег дела! Нека ме тада погледа и нека буде ојађен иепријатељ који је сањао да ме угледа на оном месту које је он мени припремио, и нека ме види у насељу коју ми је припремило милосрђе Твоје!

Блажен је ко се удостоји да види њихову светлу ризу!

Блажен је ко се удостоји да слуша њихове мудрости! Блажен је слух који је надахнут њиховим гласом! Блажен је ко је достигао њихово блаженство! Блажен је ко се труди да буде међу првима! Тешко ономе против кога они вапију Праведноме! Онај који их воли тај је у Едему; ко их мрзи, тај је у паклу. Лакше је бити Содому неголи томе граду, где су они отресли свој прах (Мт. 10, 14-15). У дому где су се они молили, мртвац се враћа у живот, и тамо се успостављао савршени мир.

Кад су долазили у Египат, утољавали су глад у Египту. Кад су долазили неразумном мору, уразумљивали су га жезлом. Кад су улазили у дивљу пустињу, освећивали су је стубом. Кад су били бацани у ужарену пећ, орошавали су је свежином. Кад су били бацани у јаму, тамо је силазио Анђео те је звери учио посту.

Њихова Црква је она која осољава сву земљу и која је чува од трулежи. Њихова Црква је посветила Исток, обасјала Запад, они су обновили Север, научили Југ. Они су узлазили на небо и отварали га; низлазили су у море и испитивали његове дубине. Тајну, откривену Апостолима у причама, раширили су они по свим земљама и свима су благовестили. Цео свет је примио ову тајну да би у њој пронашао себи снагу. Један од светих расеца ваздух својим кочијама, Анђели га журно срећу и обученог у плот виде у својим насељима. Али, као што је на земљи рођен човек у одећи славе узашао на кочијама на небо, тако је Господ по доброты Својој изашао, обукао се у плот, севши на облак узнео се, и царује и над горњим и над доњим светом.

Као огањ светле ови духови - Анђели су се зачудили Илији, када су угледали у њему жуђено благо; чудили су се они праху земаљском и славили Онога Који је створио овај прах, са радошћу видећи у њему девство које уздиже оне из доњег света, и у усхићење доводи оне из горњег. На

земљи му предстоји битка а у Рају венац.

Љубав и обучавање /у духовном животу/, сједињени са истином, могу образовати дух и обогатити га новим добрима, а утолико он разумно прониче у ризницу тајни. С љубављу сам научио и познао да је у Рају уточиште победника. Ако си ме Ти удостојио да посматрам Рај, онда ме удостоји и да уђем у њега!

7.

У искушењима се тешите обећањима! Нелажна је реч Онога Ко на све излива дарове Своје; Његова ризница није ни мало сиромашна да би смо се морали бојати да неће испунити Своја обећања. Сина Свога Он је предао за нас, да бисмо ми поверовали. С нама је Његова плот, с нама је и Његова истина. Он је дошао и дао нам Свој кључ, јер нас очекују Његова богатства.

Спуштањем вечери свет склапа очи и тоне у сан, а ујутру се поново буди. Тако је у тајинственом смислу сада ноћ, и Онај Који даје плату још је далеко; али настаће дан и Он ће се јавити. Не будите, браћо, немарни, не мислите да је ваш подвиг дуготрајан, а васкрсење удаљено. Ево, смрт је за нама, а пред нама је васкрсење.

Будите стрпљиви, ви који тугујете, и ући ћете у Рај. Његова роса спраће вашу нечистоту; уточиште његово ће вас развеселити; његова вечера ће докрајчити ваше напоре; његов венац ће вас утешити; његова вечера ће дати гладнима утеху, а ова прочишћава оне који је кушају; понудиће жеднима небеско пиће, а оно уразумљује оне који га пију.

Блажен је сиромашак који упире поглед према тој земљи, испуњеној неизмерним мноштвом богатстава!

Аметисти и друго драго камење не налазе се у њој, избачени су одатле као смеће; они би упрљали ту земљу славе. Ако би неко тамо унео бериле и друго драго камење, они би се показали тамнима и поцрнелима у тој блиставој земљи.

И мушкарци и жене су обучени у светлу ризу, славом је покривена голотиња њихових тела, престала је срамотна узнемиреност у удовима, затворени су извори похота, отров је уништен, душа је чиста и зелени се у Едему уживања као пшеница без кукоља.

Ликује тамо девственост због тога што је ишчезла змија која је потајно у њен слух уливала свој отров. Испунивши се радосне усрдности, говори јој смоква: "Сети се свог невиног детињства, сети се онога дана када си се, обнаживши се, скривала у мом крилу. Хвала Ономе Ко је твоју нагост покрио ризом!"

Радује се тамо младост што је однела победу, види у Рају Јосифа који је скинуо са себе и одбацио сладострашће које је пламтело у неразумнима, и победио гују у сопственој њеној рупи. Самсона, победника над лавовима, победила је змија отровница, утризла га је и ускоро је изгубио власи свог назорејства [посвећености Богу].

Мир тамо налазе жене које су сурово пострадале овде у болестима проклетства и мукама рађања деце. С радошћу виде оне да њихова деца коју су оне у јауцима сахрањивале, попут јагањаца пасу на едемским пашњацима, да су стављени на високе степенице славе, блистају сјајном светлошћу као браћа пречистих Анђела.

Слава Милосрдноме Који често тако рано жање децу - позни плод престарелих родитеља да би она у Рају постала првородни плод! То је нов призор - видети како једни плодови жању тамо друге плодове, како првородни

жању првородне, и како се пожњевени чистотом уподобљавају онима који жању.

Приони духом уз Рај, о старости! Његов мирис ће ти вратити детињство, његов дах ће те учинити младом. Он ће те обући лепотом којој ће бити покривене твоје нечистоте. У Мојсију је представљена твоја слика. Његови борама избраздани образи, цветајући и сијајући, постали су слика старости која се подмлађује у Едему.

Становници Раја немају тамних мрља, зато што су чисти од греха; нема у њима гнева, зато што су слободни од сваке раздражљивости; нема подсмеха, зато што су слободни од сваке лукавости; не наносе једни другима штету, не гаје у себи непријатељство, зато што су слободни од сваке зависти; нико никога тамо не осуђује, зато што тамо нема увреда.

Тамо синови људски виде себе у слави и сами себи се чуде зашто је њихова плотска природа, некада распаљивана, сада спокојна и чиста; зашто сијају споља лепотом и изнутра чистотом, видљивим сјајем тело, а невидљивим душа.

Скаче у Рају хроми који није могао да хода; по ваздуху жури богаљ који није могао да се помери с места. А очи слепих који су од мајчине утробе жудели за светлошћу и који је нису видели, занесени су рајском лепотом, а звук рајских фрула весели слух глувих.

Ко није дозвољавао себи ни проклињање, ни клевету, њега пре свих очекује рајски благослов. Ко је поглед очију својих непрестано чувао чистим и целомудреним, угледаће највишу лепоту Раја. Ко је сваку горчину сузбијао у својим помислима, у његовим удовима ће потећи извори дивног весеља.

Девица која је презрела увенљиви брачни венац,

засијаће тамо у брачној ложници праведника, ложници која воли децу светлости. Пошто је она омрзла дела таме, и пошто је живела усамљено у дому, тамо ће је обрадовати брак, и она ће бити утеха Анђела, радост Пророка, слава Апостола.

Ко је са Данилом, коме су указивали част цареви, клањајући му се у овом свету, за храну изабрао себи поврће, таквог посника уместо царева тамо ће поштовати дрвеће, које ће му се клањати у свој својој лепоти, узвикујући му: "Уђи у крошње наше, живи под нашим гранама, кропи се нашом росом, наслађуј се нашим плодовима".

Ко је умивао ноге светима, њега ће очистити та вода. Ко је пружао руку да би уделио сиромашнима, њему ће се сами нудити плодови са тог дрвећа. Све мноштво цветова радосно ће похитати да овенча ногу која је ходила да посети болесне, и међусобно ће се утркивати ко ће пре да целива њену стопу.

Ко се са мудром умереношћу уздржавао од вина, њега пре свега очекују рајски виногради, где му свака лоза пружа своје гроздове. А ако је девственик, примају га у своја чиста недра, зато што, живећи усамљено, није спознао супружанско окриље, није улазио у брачну ложницу.

Они који су пострадали од мача и примили венац за Господа нашега, тамо ће у слави са венцима својим празновати победу, јер су тела њихова извргла руглу огањ мучитеља. Као звезде сијају тамо седам синова светлости (Свети мученици Макавеји) - тај победнички венац њихове мајке, јер су својом смрћу посрамили гнев безбожника.

Блаженство те земље преобразиће жене које су се потрудиле у служењу светима. Тамо ће оне угледати како

је блажена у Едему удовица која је у дом свој примила Илију. Уместо крчага и посуде за воду који су је хранили - даће јој храну у Едему грање дрвећа, јер је изобилно давала сиромашнима.

Тамо нема ничега што не би служило на корист; биљке дају тамо пријатан миомирис, а јела у Едему су прекрасна. Ко их окуси, подмлађује се, ко их помирише, постаје леп. Сваки цвет скрива унутар себе васкрсење и спреман је да га да оном ко га убере; сваки плод носи у себи благо и спреман је да га преда ономе ко га узме.

Нико се не труди тамо, нико се не уздржава, јер нико и не греши (нема борбе са грехом; прим. прир). Нико тамо не осећа кајање, јер тамо нема покајника. Они који су се љуто подвизавали, тамо не врше никакав подвиг, већ пребивају у спокојству. Нема тамо старости зато што нема ни смрти; нема тамо оних који се сахрањују, зато што нема ни оних који се рађају.

У њима нема туге зато што су слободни од свих страдања; у њима нема страха, зато што су далеко од сваке туге. Нема тамо противника, зато што је битка завршена. Непрестано себе и једни друге називају блаженима, зато што су се завршиле њихове битке, венци су добијени, и у сеницама је њихов спокој.

Гледао сам ту земљу и седео оплакујући себе и себи сличне. Прођоше дани моји, протекоше као један једини дан. Прођоше и несташе, а да ја то нисам ни приметно. Моју душу обузе кајање, зато што сам изгубио и венац, и име, и славу, и ризу, и светлу брачну ложницу, и трпезу Царства. Блажен је ко их се удостојио!

Нека са сузама моле за мене тамо сви синови светлости, да им Господ наш дарује једну душу, а мени нови повод да опевам Величанство које тако богато пружа

Своју руку помоћницу. Онај Који узвраћа по правди, али не и без блакости, милосрђем Својим нека ми дарује блага из ризнице Свога милосрђа!

Ако је нечистима немогуће да уђу у ову земљу, онда ми дозволи да се настаним уз њену ограду и у њеној сенци. И како је Рај сличан трпези, дозволи ми из милости, макар ван Раја, да узимам и да кушам плодове његове, да би се испунило на мени оно што је написано: "Али и пси једу од мрва што падају са трпезе господара њихових" (Мт. 15, 27).

Тада ћу на себи испробати поуку приче о богаташу који није давао сиромашноме чак ни мрве са своје трпезе; видећу како Лазар пребива у Рају, видећу како се ужасно мучи богаташ и задрхтаћу пред строгошћу правосуђа Твога, а у себи ћу се охрабрити исијањем доброте Твоје.

Насели ме уз ограду овог врта да бих био у суседству са онима који су насељени у Рају, и да би ми позавидели проклети. Ко може истовремено гледати и блаженство и мучење, имати пред погледом и геену и едемски врт? Венац оних који обитавају у Едему показаће ми тежину моје кривице, а мучење проклетих увериће ме колико си Ти милосрдан према мени.

Чије око може издржати један и други приказ? Чији слух може издржати глас и оне вапаје с којима безбожници у геени хуле на Праведнога, и оне песме којима Га прослављају праведници у едемском врту? Једни друге посматрају изненађено, и једнима и другима су откривена дела због којих су безбожници достојни осуде.

Нека не буду откривени моји грехови пред мојим ближњима у онај дан! Уосталом, то би ме учинило, Господе, још презренијим. Ако су моји греси познати Теби, од кога онда да их скривам. Стид сам учинио себи идолом. Даруј ми, Господе, да имам страх само пред

Тобом свемогућим и да се стидим пред Тобом милосрдним! Човек као да је за божанство себи поставио ближњега: увек се труди да му угоди; њега се стиди да му не учини преступ; њега се боји, ако се рђаво понаша; од његове похвале зависи вредност његовог доброг дела; зато је човек у правом смислу постао слуга слугу. Ти, Благихи, Који си нам даровао слободу, коју смо ми предали у ропство, учини и то да Тобом заменимо оног господара којег смо сами поставили над собом.

8.

Реч написана у књизи ушла је у мој слух и развеселила ме; она представља причу о разбојнику; и душа моја се утешила, гледајући на мноштво његових злодела, јер је Господ помиловао и разбојника. Зато сам и ја добио наду да ћу ући у тај врт чије сам име чуо и занео се њиме. Мој дух је раскинуо моје окове и ја сам похитао да га видим.

Угледао сам тамо насеља и светлоносну сеницу и чуо сам глас који је говорио: "Блажен је разбојник, који је забадава добио кључеве Раја"! Очекивао сам да ћу га срести тамо, али сам помислио да душа не може у Рају да осећа без учешћа њеног тела; и у земљи радости обузела ме је туга што се моје испитивање тајни показало бескорисним. Помисао о разбојнику навела ме је на следеће питање: ако душа може видети и чути без учешћа тела, због чега је онда затворена у њему? Ако пак, без њега нема живота, зашто онда не умире са телом?

Душа не може да види без тела; то доказује о њој само тело. Ако је тело лишено вида, онда је и она заједно са њим слепа и пипајући се креће, и тело и душа имају

потребу једно за другим, и сами сведоче о томе. Као што је телу потребна душа да би могло да живи, тако је и души потребно тело, да би могла да види и чује. Ако је тело немо, заједно са њим је нема и душа; ако је тело болесно, болује и она. И мада је, када је одвојена од тела, сама по себи душа здрава, ипак, учествује у свему што се односи на тело. Она је слична детету у мајчиној утроби које, имајући у себи живот, нема реч и разум.

А ако душа, налазећи се у телу, док је оно још младо, не може да спознаје и себе саму и тело са којим је повезана, не постаје ли онда она немоћна после раздвајања са телом, када ни ван себе ни у себи самој нема чулних органа које би могла употребљавати као оруђа? Зар душа не пројављује себе само посредством чула тела које је са њом спојено?

Ни у чему нема недостатка ово благословено насеље, ова земља која је у потпуности и у свему савршена; може ли ући у њу душа сама немајући чула и разума? Наравно, ући ће у дан васкрсења, када ће тело савршеног поново примити сва своја чула.

Дакле, када је Творчева рука створила тело и одредила му да слави свог Творца, тада ова нема фрула није издала ни једног звука, док Творац није, најзад, у тело удахнуо душу, која је у њему створила певање. Тада су већ и струне почеле да звуче, и сама душа је задобила у њима реч мудрости.

Када је Господ довршио стварање Адама, узео га је и населио у Рај. Ни душа без тела, ни тело без душе нису могли да уђу тамо, већ су чисти и савршени ушли заједно у ово савршено насеље. Заједно су и изашли из њега, поставши нечисти. А то показује да ће заједно и ући у дан васкрсења.

Адам је био лакомислени чувар Раја, зато што је лукави лопов ушао тамо да га опљачка, и без надзора је оставио плодове према којима је похитао овај други, и уграбио самог становника врта. Господ наш је дошао да потражи Адама, и изашао је (ваплоћењем) и нашао га у шеолу, извео га одатле, и извео у Рај - у она жељена насеља уз рајску ограду где обитавају душе праведних и светих, који тамо очекују своја вољена тела да би, када се отворе врата врта, и тела и душе ускликнуле: Осана! Благословен Који је извео самог Адама и поново га уводи са многима!

9.

На земљи је подвиг, у Едему је венац славе. И небо и земљу Бог ће обновити приликом нашег васкрсења, и твар ће ослободити и развеселити заједно са нама. Земља, мати наша, претрпела је поругу, изложила се проклетству због грешника; али због праведника Благ и благословити нашу хранитељку и заједно са њеном децом обновити и њу.

Лукави је отворио своју чашу и свој отров показује свакоме, свима потајно разапиње своје мреже, поставља своје замке, свуда гаји коров да би надјачао побожне. Али Благ и у прекрасном Рају заслађује њихову горчину, украшава их светлим венцима, и због тога што су понели крст свој, узноси их у Едем.

Ако хоћеш да приђеш Дрвету живота, оно своје гране, као степенице, приклања твојим стопама, позива те под своје окриље, позива те да седнеш на постељу од његових грана, спремних да приклоне пред тобом своју крошњу, да те загрле и чврсто стегну у обиље цветова и успокоје као дете на мајчином крилу.

Ко је видео трпезу на гранама овог дрвета? Читави низови плодова сваке врсте при руци су онеме који их куша; један за другим му се сами приближавају; плодови насићују његову глад и утољавају његову жеђ, роса му служи за умивање, лишће као чисти убрус. Неисцрпна је ризница Господа богатог у свему.

На најчистијем ваздуху стоји тамо дубоко укоренено дрвеће, доле покривено цвећем, а горе је пуно плодова, њихова крошња је препуна зрелих плодова, а доње гране су све у цвату. Ко је икада чуо или видео да изнад главе лети облак попут сенице, чији је свод од плодова, а под ногама је прострт цветни тепих?

Тек што су те оставили таласи једне бујице радости, већ те к себи мами друга. Све је тамо испуњено радошћу. Овде једеш плод, а тамо се освежаваш пићем; овде се умиваш чистом росом тамо помазујеш мирисном водом; овде миришеш миомирис, а тамо чујеш слатку песму Благословен Онај Који је развеселио Адама!

Наизменично струје пријатни ветрови и журе да услуже, попут Марте и Марије. Вечера не престаје, и никада не бива без званица. Уморна Марта се некада осмелила да приговори Ономе Који ју је позивао у Рај, где они који служе за вечером не знају за умор.

Тамо и овамо, пред праведницима струје ветрови у Рају; један им наноси храну, други им излива пиће; дах једног је сало, а дување другог - миомирисно уље (парафраза псаламског стиха који говори о блаженству праведника; прим. прир). Ко је видео ветрове који би својим дахом час насићивали као јела, час служили као пиће, час орошавали свежином, час помазивали уљем?

Ветрови тамо духовно хране оне који живе духовно; не престаје тамошња вечера; рука се не замара; зуби немају

посла; не оптерећује се стомак. Ко се икада наслађивао таквом бескрајном гозбом, јео без хране, пио без пића, само наносом ветра гасио жеђ, а наносом другог ветра утољавао глад?

Гледај како се то приметно испољава на биљкама. Ветар узгаја пшеницу и друго класје, хранећи их својим дахом и јачајући их својом снагом; не могу ли тим пре ветрови благослова хранити разумне и духовне насладе Раја? За духовна бића и храна је духовна.

Умни ветрови тамо хране разумне. Њихов дах те чини једрим, њихово струјање ти пружа насладу. Један те помазује, други ти доноси радост. Ко је икада доживео такво задовољство - да једе без руку, да пије без уста, тако да само пријатан дах ветра буде за њега храна и пиће?

Гледај, још увек тако нешто постоји на овој земљи која рађа трње; још увек на овој проклетој њиви ветар узгаја пшеницу у класу по свевишњој Вољи Свемогућег. Дах ветра као да је храни мајчинским дојкама, представљајући тиме начин на који се хране духовна бића.

Ако пшеницу, ту телесну храну, чији највећи део тело избацује из себе - узгаја ваздух, а ветрови је чине зрелом, могу ли онда чисти ветрови из едемске ризнице шкодити духовним бићима? Посебни сокови представљају пиће духовних бића.

И ватра ће те поучити да се све храни ваздухом. Може ли се замислити неко место где не би било ваздуха? Његово струјање гаси огањ, његово кретање га одржава. Ко је видео мајку која би свакога нахранила свим врстама хране? Све зависи од ваздуха, а он, опет, зависи само од оног Једног, Чијом силом се храни све.

Нека се постиде Халдејци који су тако много мислили о небеским светилима, тврдећи да она хране све свачим; и

звезде, и биљке, и сунце, и гмизавце, и људе храни ваздух; његовим дахом, како сам рекао, храни се и ватра која је по природи сродна светилима.

Душа без ваздуха пење се навише, али она сама служи као ослонац телу; на њој почива наша плот. Она нам прави хлеб, она чини нашу њиву плодном. Такав је и благословени ваздух; он удовољава, насићује, напаја духовна бића, у њему она лебде, њиме се умивају, он је за њих море уживања.

Рајски миомирис насићује без хлеба; дах живота служи као пиће, чула се тамо утапају у таласима наслада које се изливају на све и у свим могућим облицима. Нико не осећа оптерећење од тог изобиља радости и сви се непрестано, без пресазићености напајају њима, задивљени пред величином Божијом.

Сада тела гладују и једу, а тамо уместо тела душе осећају глад и душа куша себи сродну храну. Изнад сваке хране душа се наслађује Оним Ко храни све, храни се Његовим лепотама и задивљена је пред Његовим ризницама.

Тела која садрже у себи крв и воду, достижу тамо чистоту која је једнака самој души. Крила душе, овде оптерећена, тамо постају далеко чистија и уподобљавају се ономе што је у души највише - уму. Сам ум, који се овде немирно креће, тамо је спокојан, попут Божије величине. Душа је по својој вредности изнад тела, а њу по вредности надмашује дух, а изнад духа је скривено Божанство. Али при крају, тело ће се обући у лепоту душе, душа у лепоту тела, а дух ће се уподобити Божијој величини.

Тамо тела бивају уздигнута до ступња душа, душа се узноси на ступањ духа, а дух, стремећи са страхом и љубављу, узлази до висине Божије величине. Не узлеће он

сувише високо и не зауставља се сувише дуго на једном; његово задржавање је разумно, а његово лебдење је спасоносно.

Ако осећаш потребу за храном, постићује то Мојсије, који се, не снабдевши се храном, попео на врх горе и тамо је и без хране био снажан у телу; трпећи жеђ, постајао је још дивнији. Ко је видео човека који би се, не окусивши храну, хранио гледањем, цветао лепотом, напајао гласом и јачао? Њега је јачала слава, напајала светлост и сјај. Свака наша храна је само смеће, њен укус нам је одвратан, смрад несносан, њен терет нас чини тромима, претеривање нам наноси штету. Ако нас пак и таква храна задовољава и јача, колико се онда мора наслађивати душа бујицама радости, када се њене моћи хране са груди премудрости!

Тамо се на мноштво оних који сазерцавају, изливају бујице радости од славе Оца, кроз Његовог Јединородног (Сина), и сви се наслађују на пашњаку сазрцања. Ко је видео како се гладни насићују, јачају и напајају бујицама славе које се изливају из лепоте Онога Ко је вечна лепота?

Он, Господ свега, јесте и ризница свега. Свакоме, по мери његових моћи, као кроз мали отвор, показује Он лепоту Своје скривене суштине и сјај Своје величине. И сјај Његов са љубављу обасјава сваког: малог - слабим светлудањем, а савршеног - зрацима светлости; потпуну пак славу Његову сазрцава само Њиме Рођен.

У којој мери је ко овде очистио своје око, у тој мери ће и тамо моћи да сазрцава славу Онога Ко је изнад свега. У којој мери је овде ко отварао свој слух [за заповести Божије], у тој мери ће и тамо узети удела у Његовој премудрости. У којој мери је ко овде припремао утробу своју, у тој ће мери тамо добити из Његових ризница.

Господар даје Своје дарове, свакоме по мери,

усклађујући их са моћи оних који их примају: дозвољава нам да Га видимо по мери моћи нашег ока, и чујемо по мери моћи нашег слуха, и славословимо по мери моћи наших уста, даје Он и мудрост по мери моћи нашег језика. Бујице добара изливају се из благодати Његове; она се непрестано обнавља у јелима, мирише у миомирисима, разоткрива се у свакој моћи, сија у цветовима.

Ко је видео читава мноштва оних који се хране само славом (божанском)? Њихове ризе су светлост, њихова лица су сјај: они непрестано упијају и изливају пуноту благодати Божије. У њиховим устима је извор мудрости, у мислима - мир, у познању - истина, у испитивањима - страх, у славословљу - љубав.

Даруј, Господе, љубљенима мојим да и ја и они пронађемо тамо макар мали део благодати Твоје. Сазрцање Љубљеног Твојег јесте извор блаженства. Ко се удостојио да се наслађује Њиме, тај презире свако јело, зато што се онај који Тебе сазрцава богати лепотом Твојом. Слава Твојој величанствености!

10..

Која ће уста насликати Рај, који ће језик описати његову славу? Који ум ће замислити слику његове лепоте? Његово скривено наручје недоступно је сазрцању. Зато ћу са чуђењем посматрати само оно видљиво, само оно спољашње; и то ће ми показати колико сам далеко од скривеног.

Благорастворен је ваздух који окружује Рај: у његовој близини сваки месец је благорастворен; тмурни Шевот (фебруар), тамо је ведар као Иро (мај), хладни и ветровити Конун (децембар) тамо је плодан као Ов (август), а Зиром

(јун) сличан је Мизану (марту), а врели Томуз (јул) - росоносном Тисрију (септембар).

И најсуморнији месеци цветају тамо у раскошном изобиљу, јер је ваздух око Едема пријатан. Сваки месец расипа цвеће око Раја да би у свако време био спреман венац од цвећа којим би да овенча макар стопе Раја, када је недостојан да овенча његову главу. Ветровити месеци немају приступа у Рај, у коме владају мир и тишина. Ако већ у самом том ваздуху који се налази око Раја бивају побеђени ветрови најветровитијих месеци, могу ли онда они додирнути благословени ваздух који својим небеским дахом чини људе бесмртним.

Тамо се излива неисцрпна бујица творевина сваког месеца, и сваки од њих доноси своје плодове одмах после цветања. Кључају тамо слатки извори вина, меда, млека и уља. Конун (децембар) ствара стабљику, јануар клас, а Шевот (февруар) скида његове украсе, доносећи снопове.

Тамо су сви месеци подељени на четири реда. Трећег месеца сазревају првенци плодова, шестог - плодови сазревају, деветог су плодови једри, и најзад, врхунац лета су миомирисне житарице и плодови који пружају ужитак укусу.

С месечевим менама мења се и цветање. За време младог месеца отварају се крошње грана, за време пуног месеца расту и шире се на све стране, о уштапу се поново скупљају и на крају се огољавају; почетком новог младог месеца дају нове младе изданке. Месец је кључ њихових крошњи, он их отвара и затвара.

У Рају плодови и цветови на нарочити начин представљају нарочито богатство чијој разноврсности доприноси њихово узајамно мешање. Нека су оба цвета међусобно блиски, и сваки од њих има своју боју; ако се

они међусобно спајају, онда стварају нову боју; а ако се њихови плодови спајају, онда производе нову лепоту, а њихово лишће добија нови изглед.

Плодност рајског дрвећа слична је непрекидном ланцу. Ако су обрани и опали прво плодови, после њих се појављују други и трећи плодови. Ко је икада видео да се каснији плод држи, рекло би се, за пету првих плодова, попут оног детета које се држало за пету старијег брата?

Рајски плодови следе један за другим и расту попут непрекидног рађања људи. Међу људима постоје старци, људи средњих година, младићи, деца која су се родила и деца која су зачета у утроби, која тек треба да се роде. Тако и рајски плодови следе један за другим и појављују се попут непрестаног прејемства људског рода.

Река човечанства тече у свим узрастима - постоје старци, младићи, дечаци, деца, дојенчад која се храни мајчиним млеком, и они које мајке носе у утроби. Тако се рађају и плодови - постоје првенци, постоје и последњи, свуда су таласи плодова и обиље цветова.

Блажени је грешник који налази помиловање на овој нашој земљи и удостојен је да буде примљен у околину Раја да би се по благодати напасао макар у близини Раја.

Хвала Праведноме Који влада са благошћу! Благ је Онај Који не затвара потпуно Своју земљу, али из безграничне љубави Своје снисходи и безбожницима; над Његовим наслеђем распрострт је облак Његове доброте, и на оне који су у пламену, облак излива кишу Његовог милосрђа, да би и они који се муче могли да окусе росу која их хлади.

Рајски ваздух је извор уживања; њиме се хранио Адам у својој младости; његово струјање новосазданом Адаму служило је као материнска дојка; он је био млад, леп и весео. Али, чим је пренебрегао заповест, постао је тужан, и стар, и немоћан, оптеретио се старошћу као тешким бременом.

У благословеној земљи блаженства нема ни штетне хладноће, ни вреле жеге. Тамо је уточиште радости, тамо је скуп свих радости; тамо је насеобина светлости и весеља; тамо се свуда разлежу звуци китара и фрула, чују се "осана" и "алилуја", које пева читава Црква.

Уместо ограде, око Раја је сверадосни спокој, уместо зидова и опкопа је свеуспокојавајући мир. Херувим који чува Рај предусретљив је према блаженима који обитавају у Рају, а страшан према одбаченима који су ван Раја. Све што чујеш о Рају, све је то чисто и духовно.

Ко слуша опис Раја, не може судити о њему, зато што опис Раја не подлеже људском суду. По рајским називима може се помислити да је он земаљски; по сили својој он је духован и чист. И духови имају једнака имена, али се светитељ разликује од нечистог. Ко говори, он осим имена које узима од видљивих предмета, ничим другим не може слушаоцима да наслика невидљивог.

Да Сам Творац едемског врта није његову величанственост заоденуо именима, позајмљеним од наше земље, како би га онда приказала наша поређења? Ако се човек задржава само на именима која је Божија величина употребила ради приказивања Едема, онда самим тим именима која су употребљена за нас, он сужава вредност Едема и умањује Доброту која је Своју висину приклонила нашем детињастом поимању, и пошто је људска природа далеко од разумевања Едема, оденула га је у слике да би га уздигла ка прволику.

Твој ум не треба да буде збуњен овим именима. Рај поседује имена која су ти блиска не због тога што он има потребу за сликама које су позајмљене од тебе, већ зато што је твоја природа сасвим немоћна и мала пред његовом величином, иако се његове лепоте умањују када се описују слабим, а теби блиским сликама.

Пошто слабе очи нису у стању да виде зраке његових небеских лепота, Бог је дао Свом дрвећу имена нашег дрвећа, Својим смоквама је дао имена наших смокава, Његово лишће је приказано слично лишћу какво видимо код нас, да би све то учинио лако доступним разумевању оних који су обучени у тело.

Цвеће ове рајске земље далеко је бројније и сјајније од звезда које се могу видети на видљивом небу; благодатни миомирис који струји из Раја, као лекар ублажава део болести на проклетој земљи и својом лековитом снагом лечи ону болест коју је змија донела на земљу.

Струјањем које производи из благословеног дела Раја заслађује се горчина наше земље, ублажава се проклетство наше земље. Едемом је још увек прожет наш изнемогли свет, остарео у болестима; њиме се проповеда да је нашој смртности послат лек живота.

Када су се блажени Апостоли сабрали зачуло се тамо силно хујање, а ово струјање из Раја, које се разлегало овим његовим насељима, изливало је своје миомирисе. Оно је помазало проповеднике који су морали да науче и доведу позване на Рајску вечеру, и оно им се радује зато што воли људе.

12.

Удостоји мене, да по доброти Твојој и уз помоћ Твоје

благодати достигнем ову ризницу уља, ово похранилиште миомириса, да бих се и ја гладан наситио мирисних струјања. Мирис Раја увек храни све. Ко га је осетио тај од задовољства заборавља на сваку храну. Благословен Онај Ко је припремио ову царску трпезу у Едему!

У мени се поново родила радозналост; желео сам да упитам, али бојао сам се да се на то усудим; али онај који је водио моју мисао дао је мом питању мудрост; и поверовао сам свему што ми је рекао, зато што се у речима изражавало управо оно што сам хтео да знам.

Питао сам: како је лажљива змија сазнала за Божију заповест? И добих одговор: по слуху, знала је змија истину тајне. Глас се обратио Адаму, који га је одвраћао од Дрвета познања добра и зла.

Лукави је чуо овај глас, завео посленика и наговорио га на преступ, те је пре времена убрао плод, чија би пријатност својевремено постала другачијом, али је за онога који га је убрао пре времена, садржавао у себи несрећу. Лукави је прикрио истину преваром, јер је знао да ће онога који се усуди да учини тако нешто, задесити нешто сасвим друго, јер се добро које се стиче кроз грех, претвара у проклетство ономе који га стиче.

Сети се Озије који се усудио да уђе у светилиште: када је тражио првосвештенство за себе, изгубио је царство (2 Цар. 26, 16). Адам је хтео да стекне, а удвостручио је своје сиромаштво. У светилишту можете видети дрво, у кадионици плод, у губи - голотињу. И Озија и Адам су претрпели штету од двеју ризница.

Али изашао је други непобедиви Борац, и обукао оно оружје којим је први Адам био побеђен. Непријатељ је угледао оружје и обрадовао се, не осећајући да ће бити покраден/поражен. Оно што је морало да у њему изазове

ужас, то је било скривено унутра; а што га је охрабривало, то му је било откривено. Лукави је дошао да победи, и изван очекивања, остао је побеђен.

Бог је посадио два дрвета и Рају - Дрво живота и Дрво познања. Оба су благословени извори свих добара. Њиховим посредством човек се може уподобљавати Богу - посредством живота не знати за смрт, а посредством мудрости не знати за заблуду.

СВЕТИ ЈЕФРЕМ СИРИЈСКИ О РАЈУ

<u>ШТАМПАНО ИЗДАЊЕ</u>	<u>ИНТЕРНЕТ ИЗДАЊЕ</u>
<p><i>Књига:</i> НЕКА БУДЕ СВЕЛОСТ - СТАРАЊЕ СВЕТА И РАНИ ЧОВЕК Православно тумачење Књиге Постања, стр. <i>Издавач:</i> ОБРАЗ СВЕТАЧКИ, ПМШ при храму Свети Александар Невски <i>Издато:</i> 2006. <i>Место:</i> Београд <i>Превод са руског:</i> Зоран Буљугић <i>Приређивачи:</i> Владимир Димитријевић Јован Србуљ</p>	<p><i>Објављено:</i> 11. април 2011. <i>Издаје:</i> © Svetosavlje.org <i>Уредник:</i> прот. Љубо Милошевић <i>Основни формат:</i> Владимир Благојевић <i>Коректура:</i> Станоје Станковић <i>Дизајн странице:</i> Станоје Станковић</p>

<p><i>Рецензенти</i> : Протојереј Ставрофор Хаџи-Љубодраг Петровић Протојереј Вајо Јовић <i>Уредник издања</i> : Јован Србуљ <i>Технички уредник</i>: Јереј Велимир Бирманац <i>Штампа</i>: Будућност, Нови Сад</p>	
---	--

Светосавље.орг :: Библиотека